

Aanvullend beoordeling drainage

2024

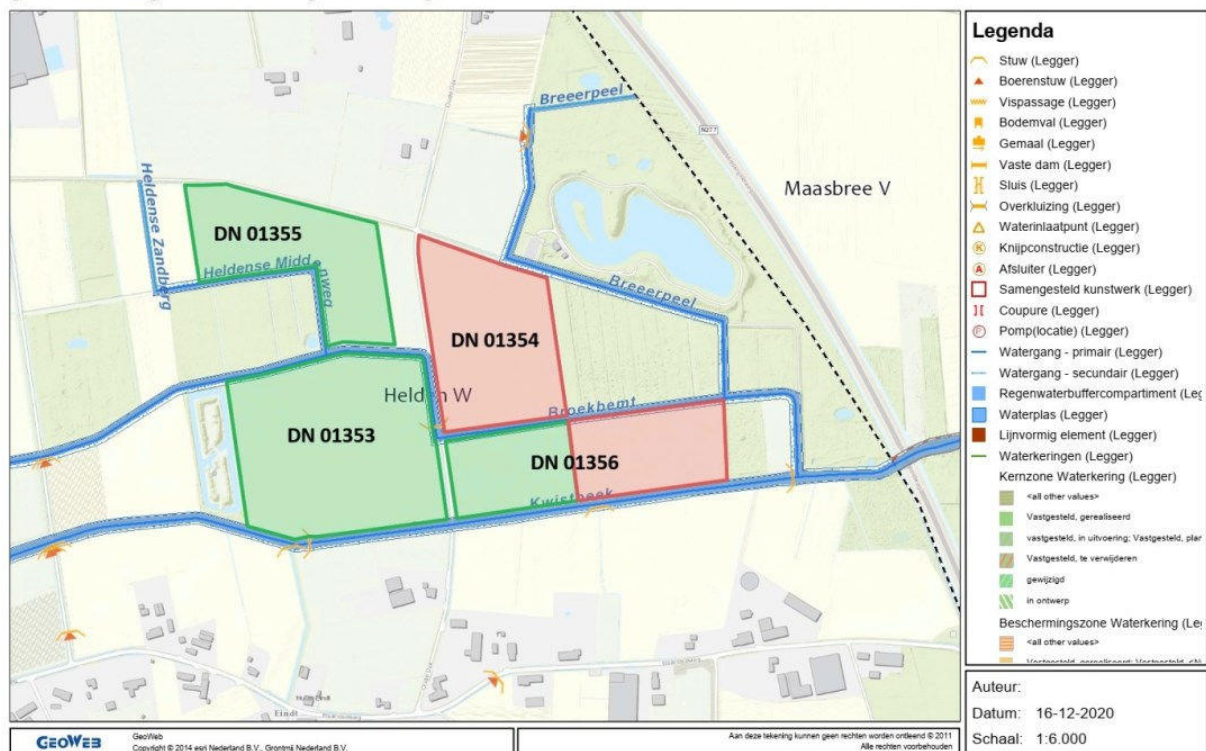
Zaaknummer: 2021/Z1192

Aanleiding

Er heeft een rechtszaak d.d. 26 april 2024 plaatsgevonden ten aanzien van de bestaande drainage van . Deze moet omgebouwd worden naar peilgestuurde drainage. Dit houdt in dat de drains vlak voor het uitmonden in de Broekbemt met elkaar verbonden moeten worden door een verzameldrain evenwijdig aan de Broekbemt. Vervolgens wordt deze verzameldrain aangesloten op een put van waaruit geloosd wordt in de Broekbemt. In deze put kan met een verloop het waterpeil in de drains worden geregeld.

Tijdens de rechtszaak werd duidelijk dat niet alle informatie beschikbaar was over deze traditionele drainage en dat enkele technisch aspecten onduidelijk waren. Op verzoek van het waterschap heeft er op 31 juli 2024 een terreinbezoek plaatsgevonden om deze ontbrekende informatie aan te vullen. De heren waren tijdens dit bezoek aanwezig en hebben hun medewerking verleend aan dit onderzoek. Met deze informatie is nogmaals de waterhuishoudkundige situatie beoordeeld.

groen = ontheffing ombouw / rood = geen ontheffing ombouw

Afbeelding 1 Overzichtskartaal met de gedraineerde percelen

Het gaat over de percelen DN 01354 en DN 01356 (gedeeltelijk). Volgens de Keurvoorschriften dient er bij peilgestuurd draineren worden gestuurd op een grondwaterstand van 50 cm beneden maaiveld in de zomer en in de winter van 80 cm beneden maaiveld. In de praktijk houdt dit in dat in de zomer

ca. 30 cm hoger wordt gestuwd (via het overlooppijpje of een stuw) dan in de winter of tijdens natte omstandigheden. Het doel van peilgestuurd draineren is de grondwaterstand tijdens droge perioden op te stuwen tot ca. 50 cm (bij bouwland) beneden maaiveld (-mv), zie hieronder ook artikel 2.

Artikel 2 Voorschriften draineren

1. Degene die draineert met een systeem van peilgestuurde drainage, voldoet aan onderstaande gemiddeld hoge of gemiddeld lage stand van het overlooppeil en grondwaterstand in centimeters onder maaiveld:

Gewas	Grondwaterniveau t.o.v. maaiveld	
	Gemiddeld hoog	Gemiddeld laag
Grasland	-0,30 m	-0,60 m
Bouwland/akkerland	-0,50 m	-0,80 m

Diep wortelende gewassen	-0,80 m	-1,00 m
tuinbouw	-0,50 m	-0,80 m

2. In afwijking van lid 1, kan het overlooppeil worden bijgesteld:
 - a. indien de werkelijk gemeten grondwaterstand in de direct te ontwateren grond hoger is dan de in lid 2 opgenomen grondwaterstand;
 - b. indien het aannemelijk is dat de grondwaterstand binnen een week hoger wordt dan de grondwaterstand, opgenomen in onderdeel a, of
 - c. indien werkzaamheden binnen een week uitgevoerd worden die bij de werkelijk gemeten grondwaterstand tot gewas- of bodemstructuurschade leiden;
 - d. bij bepaling van het overlooppeil van de drains of de grondwaterstand als hiervoor bedoeld, wordt gerekend in centimeters beneden het maaiveld van het 10 % laagste deel van de direct te ontwateren grond.
3. Het bestuur kan bekend maken wanneer de hoge stand moet worden ingesteld en kan adviseren wanneer de lage stand ingesteld kan worden, hetgeen afhankelijk is van de hydrologische en meteorologische omstandigheden alsmede van de meteorologische verwachtingen;

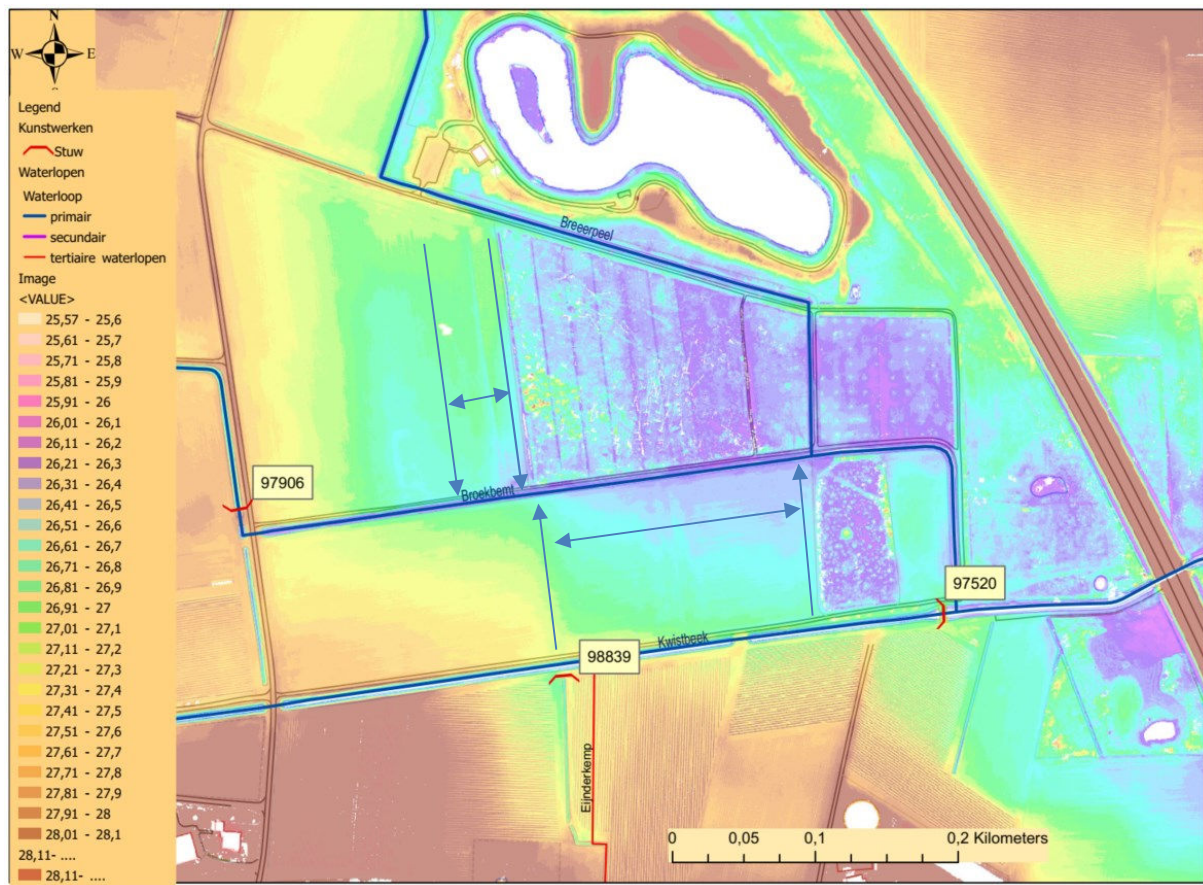
Afbeelding 2: Uit de Uitvoeringsregels Keur Waterschap Limburg 2019

WATERHUISHOUDKUNDIGE SITUATIE

De Broekbemt kruist de aanvoerleiding Kwistbeek. Er wordt echter geen water ingelaten. Het maaibeheer is tweemaal maaien per jaar. Dit gebeurt normaliter in de eerste 2 weken van juni en in de periode 15 oktober t/m december. Het grondgebruik is bouwland. Dit is conform de maatgevende grondgebruikskaat (provincie_2015_19_maxDiepte.tif) , zoals deze wordt gehanteerd bij het actuele peilbeheer.

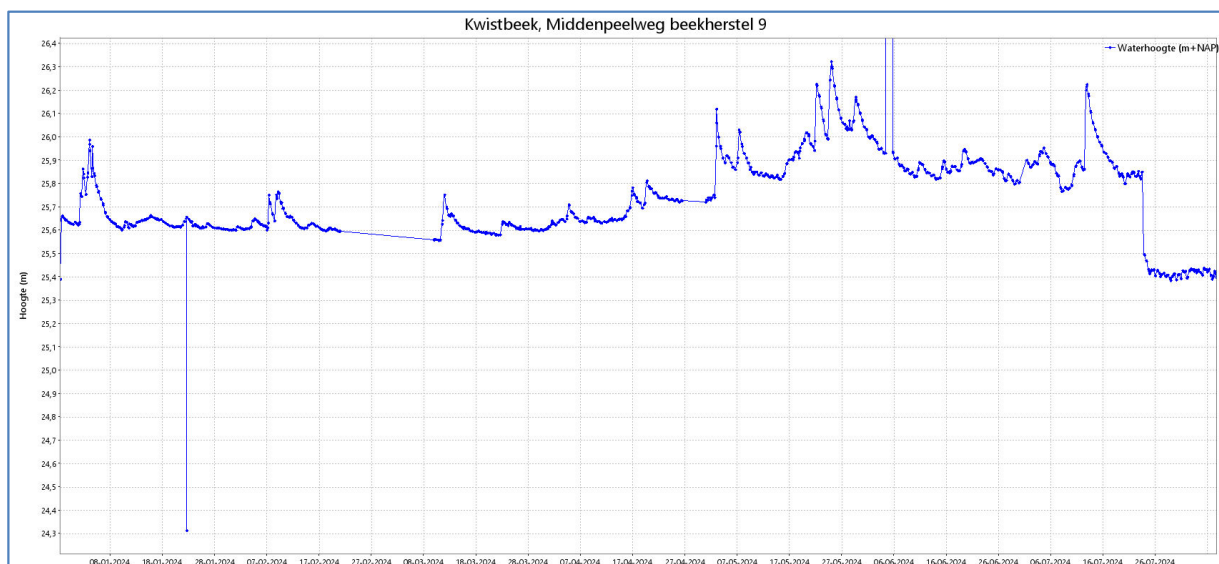
Tijdens het terreinbezoek bleek dat niet het gehele perceel 01354 voorzien was van drainage. De drains liggen op een drainafstand van ca. 8 meter. Op de noordelijk oever liggen 7 uitmondingen vanaf het bos, zie afbeelding 3 van de hoogtekartaat hieronder. Dus alleen een ca. 60 m brede strook aan de oostzijde van het perceel 01354 is gedraineerd. Op de zuidelijke oever komen vanuit perceel DN 01356 22 drains uit. De drains liggen relatief ondiep: zuidelijk van de Broekbemt gemiddeld ca. 60

cm (d.i. gemiddeld ca. NAP 25,80 m) en noordelijk ca. 70 cm (d.i. gemiddeld ca. NAP 25,90 m) diep. De drains zijn al ca. 8 jaar niet meer doorgespoten, doordat volgens de heren Bruijnen er later gemaaid wordt dan vroeger. `

Afbeelding 3: Hoogtekaart met ligging buitenste drainagebuizen

Hierdoor bevinden de drains volgens hen zich relatief vaak onder het waterniveau (ook tijdens het terreinbezoek het geval). Hoewel dit verschillende malen in het verweer van de heer is aangehaald, is hieraan door het waterschap weinig aandacht besteed. Het was namelijk onduidelijk wanneer de waterstanden waren opgenomen en of deze structureel waren. Omdat er inmiddels een automatische oppervlaktewatermeter bij de Middenpeelweg (vanaf januari 2024 functioneel) is geïnstalleerd, is het momenteel mogelijk de beweringen over de te hoge waterstanden in de Broekbemt nader te onderzoeken, zie grafiek hieronder.

Afbeelding 4: Gemeten waterstanden in de Kwistbeek.

Het waterpeil van de Kwistbeek heeft gedurende de zomer van 2024 (2 mei tot 23 juli) op gemiddeld ca. NAP 25,90 m gestaan, daarna is na maaien van de Kwistbeek het peil 40 cm gedaald bij de duiker onder de Middenpeelweg. Bij deze waterstand (van 2 mei tot 23 juli) van NAP 25,90 m zal ca. 600 stroomopwaarts bij de percelen van de heer aan de Broekbemt zich naar verwachting een waterstand van NAP 26,00 m instellen.

Beoordeling

In de zomer liggen de drains inderdaad gedurende de gehele periode 10 tot 20 cm onder water. Ook zal door de relatief lage ligging tov de omgeving veel grondwater naar de drainage toestromen (kwel). Dit zal zorgen voor een redelijke stabiele grondwaterstand. Deze zal naar verwachting schommelen rond het waterpeil in de Broekbemt (d.i. ca. NAP 26,00 m). De Broekbemt bepaalt in feite de grondwaterstand van de gedraineerde percelen.

Bij het zuidelijke perceel zal zich onder maatgevende omstandigheden (afvoer/neerslag 7 mm per dag uit Cultuurtechnisch Vademecum 1988) en rekening houdende met gemiddeld de helft van de opbolling van ca.15 cm een "gemiddelde" grondwaterstand van ca. NAP 26,15 m instellen in de zomer. Bij het 10 % laagste maaiveld (NAP 26,50 m) houdt dat in dat de grondwaterstand zich ca. 35 cm -mv bevindt. Hoger (natter) dan gewenst bij akkerbouw.

Bij het noordelijk deel zal zich een iets hogere grondwaterstand dan ca. NAP 26,15 m instellen, omdat deze verder stroomopwaarts ligt. Omdat hier het 10 % laagste maaiveld zich hoger bevindt, nl. NAP 26,70 m, zal hier de grondwaterstand iets dieper liggen, nl rond de 50 cm -mv.

Ook de maaiveldsligging is van groot belang, als traditionele drainage wordt omgebouwd tot peilgestuurde drainage. In het verleden werd een landbouwperceel eerst geëgaliseerd, voordat het werd gedraineerd. Hierdoor werden ideale productieomstandigheden gecreëerd. Dit is hier niet het geval er is een duidelijke helling van het maaiveld in oostelijke richting. Omdat bij het laagste punt de put zal moeten komen (met overloop) zal op dit laagste punt eerst enkele decimeters moeten

worden opgestuwd voordat bij de meest westelijke drain er sprake is van een “gewenste opstuwing”. Echter dit zal ter plaatse van de overlooppuit al tot zodanige natte omstandigheden zorgen dat het overloop weer geheel moet naar beneden moet worden bijgesteld. Hierdoor zal er van peilopzet totaal geen sprake kunnen zijn.

Conclusie/advies

Het doel van peilgestuurd draineren wordt in de praktijk bij de akkerbouwpercelen van de heer al gerealiseerd, zeker in de zomer. In de winter wordt de gewenste ontwatering naar verwachting niet eens gerealiseerd. Het is dan ook niet nodig om de bestaande drainage om te bouwen tot peilgestuurde drainage. Door de ongelijke maaiveldsligging zal een eventueel omgebouwde drainage niet optimaal kunnen worden gebruikt.

Datum: 7 augustus 2024

Adviseur: (werkzaam bij waterschap Limburg)